

פרק ה: יג-וה – יהושע והמלאך

“Joshua & the Angel: The Burning Bush 2.0?”

1. רד"ק יהושע ו:ב

(ב) וַיֹּאמֶר יְקֹנָן אֱלֹהֵינוּשֶׁע - ע"י המלאך הנראה לו, והוא נקרא בשם ה' השולח אותו. וכן מצאנו במלאך שנראה לגדעון ויאמר אליו ה' כי אהיה עמך ואמרו רז"ל כי שמי בקרבו א"ר שמעון בן לקיש מלמד שהקב"ה משתף שמו על כל מלאך ומלאך :

2. רשב"ם שמות ג:ד

(ד) וירא י"י - המלאך קורא על שמו של הקי' :

The angel, who is called "G'd," seeing he is carrying out G'd's assignment.

3. ראב"ע פירוש הארוך שמות ג:ד

(ד) וירא ד' ... ונקרא המלאך בשם הנכבד כדרך כי שמי בקרבו (שמות כג, כא) ושם אפרשנו. וכן המלאך שנראה לגדעון, ושם כתוב ויאמר לו ד' (שופ' ו, יב)...

The angel was called by God's revered name in the sense of, *for My name is in him* (Ex. 23:21). I will explain this when I comment on the latter verse. We find the same with the angel that appeared to Gideon. There it is written, *And the Lord said unto him* (Jud. 6:23).

שמות לג

(א) וַיְדַבֵּר יְקֹנָן אֱלֹהֵימֹשֶׁה לֵאמֹר עֲלֶה מִזֶּה אֶתְּהָ וְהָעָם אֲשֶׁר הָעֵלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶלְהָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב לֵאמֹר לְזָרְעֶךָ אֶתְּנֶנָּה : (ב) וְשָׁלַחְתִּי לְפָנֶיךָ מַלְאָךְ וְגִרְשָׁתִּי אֶת־הַכְּנַעֲנִי הָאֹמְרֵי וְהַחִתִּי וְהַפְּרָזִי הַחֹנִי וְהַיְבוּסִי : (ג) אֶל־אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ כִּי לֹא אֶעֱלֶה בְּקִרְבְּךָ כִּי עַם־קָשֵׁה־עֲרֹף אֶתְּהָ פֹרְאֻכְלֶךָ בְּדַרְךָ :

(1) Hashem spoke to Moshe, "Go; ascend from here, you and the people that you brought up from the land of Egypt, to the land that I swore to Avraham, to Yitzchak, and to Yaakov, saying, 'I shall give it to your descendants.' (2) I will send an angel before you, and I will chase out the Canaanites, and the Emorites and the Hittites and the Perizzites, the Hivvites and the Jebusites, (3) to a land flowing with milk and honey. But, I will not go up in your midst, for you are a stiff-necked people, lest I finish you off on the way."

שמות כג

(כ) הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לְשַׁמְרֶךָ בְּדַרְךָ וְלְהַבִּיֵאֲךָ אֶל־הַמַּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי : (כא) הִשָּׁמֶר מִפְּנֵיו וּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ אֲלֹתֶימֶר בּוֹ כִּי לֹא יִשָּׂא לְפָשַׁעְכֶם כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ : (כב) כִּי אִם־שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ וְעָשִׂיתָ כֹּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר וְאִיבַתִּי אֶת־אִיבֶיךָ וְצָרְתִּי אֶת־צָרֶיךָ : (כג) כִּי־יֵלֶךְ מַלְאָכִי לְפָנֶיךָ וְהַבִּיֵאֲךָ אֶלְהָאֹמְרֵי וְהַחִתִּי וְהַפְּרָזִי וְהַכְּנַעֲנִי הַחֹנִי וְהַיְבוּסִי וְהַכְּחַדְתִּיו : ... ס

(20) Behold, I am sending a messenger before you to watch over you on the way and to bring you to the place which I have prepared. (21) Be careful of him, and listen to his voice; do not rebel against him because he will not forgive your crimes, for My name is in his midst. (22) But, if you will surely listen to his voice, and do all that I speak, I will be an enemy to your enemies and an adversary to your adversaries. (23) For My messenger will go before you, and bring you to the Emorites and the Hittites and the Perizzites and the Canaanites, the Hivvites and the Jebusites, and I will eradicate them.

7. בר"ר נ:ב (וילנא)

תָּנָא אֵין מַלְאָךְ אֶחָד עוֹשֶׂה שְׁתֵּי שְׁלִיחוֹת, וְלֹא שְׁנֵי מַלְאָכִים עוֹשִׂים שְׁלִיחוֹת אֶחָת, וְאֵת אֶמְרַת שְׁנֵי, אֶלָּא מִיכָאֵל אָמַר בְּשׁוֹרְתּוֹ וְנִסְתַּלַּק, גְּבַרְיָאֵל נִשְׁתַּלַּח לְהַפֵּד אֶת סְדוֹם, וּרְפָאֵל לְהַצִּיל אֶת לוֹט. (בראשית יט, א)

One angel does not perform two missions, and two angels do not perform one mission. Yet you say: "[The] two [angels came to Sodom]"? The explanation is that Mikhael gave his tidings and departed, Gavriel was dispatched to overturn Sodom, and Refael, to rescue Lot.

4. בכור שור שמות כג:כ

(כ) הנה אני שולח מלאך: נביא, שליח, דליכא למימר מלאך ממש, שהרי לא אמר הקדוש ברוך הוא לשלוח מלאך ממש עד שעשו העגל, שאמר להם בכעס, ולא קבלוהו, אלא מלאך זה נביא.

5. רשב"ם שמות כג:כ

(כ) שולח מלאך וגוי' - כדכתי' ביהושע כי אני שר צבא י"י עתה באתי, להושיע את ישראל :

As it says in Joshua (5:14), "I am captain of GOD's host. Now I have come" to save Israel.

6. רש"י בראשית יט:א

ויבאו שני המלאכים סדומה [בערב] להשחית. א' להשחית את סדום וא' להציל את לוט, והוא אותו שָׂבָא לְרַפָּאוֹת אַבְרָהָם, וְהַשְּׁלִישִׁי שָׂבָא לְבֶשֶׁר אֶת שָׂרָה, כִּי־וְעָשָׂה שְׁלִיחוֹתוֹ נִסְתַּלַּק לוֹ :

Two — One to destroy Sodom, the other to rescue Lot — it was he who had come to heal Abraham — whilst the third, who had come to make the announcement to Sarah, had departed as soon as he had carried out his mission (Midrash Tanchuma, Vayera 8)